

HOKUS SPROOKUS!

INSPIRATIEMAP

week van de buitenschoolse kinderopvang

13 tot 17 oktober 2014

INHOUD

Inhoud

1	Er was eens ...	4
2	HOKUS SPROOKUS !	4
3	En ze leefden nog lang en gelukkig...	6
3.1	Bekende en minder bekende sprookjes	7
3.2	Leuke weetjes over sprookjes	8
3.3	Tips voor het voorlezen van sprookjes en andere verhalen	8
4	Inspiratie voor sprookjesachtige en betoverende activiteiten met kinderen ...	10
4.1	Luisterprikkel	10
4.2	Expressieve prikkel	12
4.3	Buitenspelprikkel	15
4.4	Creatieve prikkel	17
4.5	Binnenspelprikkel	18
5	Sprookjesachtige ouder- en buurtwerking	21
6	Wedstrijd 'Hokus Sprookus!'	23
7	Promotiemateriaal	24
7.1	De affiche	24
7.2	Vlaggen en spandoeken	24
8	Contactpersonen: Leden Vlaams Platform Buitenschoolse Opvang	25
9	Bijlagen	26
9.1	Bijlage 1: Flyer	26
9.2	Bijlage 2: Tekenblad	26

Sprookjes worden elke dag verzonnen

Er zijn er vast miljoenen bij elkaar

Maar sprookjes zullen altijd sprookjes blijven

Alleen ons eigen sprookje – dat is waar

(uit I love you - Marianne Busser en Ron Schroder)

1 Er was eens ...

Er was eens lang, lang geleden in een land hier niet zo ver vandaan een meisje dat elke avond na schooltijd uren en uren aan de schoolpoort moest staan wachten tot haar ouders haar kwamen ophalen. Haar vader en moeder waren immers Koning en Koningin van Vlaandoria en koningen hebben nu eenmaal geen vaste agenda. Het meisje werd elke dag verdrietiger daar alleen aan de schoolpoort, tot haar vader Koning besliste dat het zo niet verder kon. Hij stuurde enkele van zijn ridders uit om aan alle burgers te vragen of zij een goed idee hadden om zijn dochter terug gelukkig te maken. Wie de beste oplossing kon geven, die kreeg een grote zilveren kroon van de koning. De ridders gingen op pad, versloegen onderweg 7 draken en 3 reuzenslangen, spraken met 1286 burgers en kwamen uiteindelijk bij een oude slimme tovenaars terecht. Deze tovenaars toverde over heel Vlaandoria buitenschoolse kinderopvanginitiatieven. Zo kon het meisje na school opgevangen worden in een warm en leuk nestje. Het meisje was weer blij, de tovenaars pronkte met zijn zilveren kroon, de Koning en Koningin konden gerust verder werken en ze leefden allemaal nog lang en gelukkig!

Dit zou het begin van de buitenschoolse kinderopvang kunnen geweest zijn, een sprookjesverhaal.

2 HOKUS SPROOKUS !

Dit jaar kiest het Vlaams Platform Buitenschoolse Opvang voor het thema HOKUS SPROOKUS! We willen hiermee de oude bekende en minder bekende sprookjes onder de aandacht brengen.

Aan de hand van allerlei leuke activiteiten kan je de kinderen wegwijs maken in sprookjesland.

We focussen daarbij niet alleen op de klassieke, meest bekende sprookjes, maar proberen zoveel mogelijk verschillende verhalen en verzinselformen aan bod te brengen. We nodigen jullie als team buitenschoolse kinderopvang uit om diep in je kindertijd te graven, achteraan de boekenkast te zoeken en aan kinderen en ouders met diverse achtergronden de kans te geven om hun favoriete sprookjes te vertellen. Op die manier kan je tijdens deze magische Week van de Buitenschoolse kinderopvang een diversiteit aan sprookjes presenteren.

Een sprookje zit meestal vol magie maar ook het luisteren naar, het uitbeelden van en het genieten van kan magisch zijn: plots zit iedereen te griezelen, te lachen, vol spanning af te wachten, is het muisstil. DAT is in een buitenschoolse ook magisch!

Als Vlaams Platform Buitenschoolse Kinderopvang willen we ook enkele zaken onder de aandacht brengen:

- Klassieke sprookjes zijn in heel wat gevallen zeer genderspecifiek. Daarmee bedoelen we dat er klassieke, eerder stereotype beeldvorming gebruikt wordt als het gaat over jongens en meisjes. We denken maar aan de stoere ridder, de mooie prinses, de toverfee, de gewelddadige schurk, enz. Het zijn ook telkens de vrouwelijke hoofdrolspelers die de huishoudelijke taken op zich nemen. We denken aan Assepoester die het vuile werk opknapt, Sneeuwwitje die het huis van de 7 dwergen onder handen neemt, enz. Deze beeldvorming is niet meer aangepast aan onze huidige samenleving en we kunnen dit al vanaf een jonge leeftijd aan kinderen meegeven.

We dagen jullie dan ook uit om aan de hand van allerlei varianten op de bestaande sprookjes deze stereotype benadering te doorbreken en wie weet ontstaan er sprookjes met

trotse 'ridderinnen' en lieve prinsen die een handje helpen met de afwas en het poetsen van de schouw. Hierdoor kan je de stereotypering van meisjes en jongens doorbreken. Een mooi voorbeeld hiervan is het boek Voor jou, van Beete Westera en Yvonne Jagtenberg, uitgeverij Hillen, 2001

Een andere stereotypering die we zeer vaak in sprookjes terugvinden, is het onderscheid tussen goed en kwaad. Het kwade wordt vaak afgebeeld als lelijk en donker, het goede is dan weer mooi en licht. Ook hier kan je kinderen leren dat wat lelijk is, niet noodzakelijk slecht is en omgekeerd door bewust de rollen in de sprookjes te gaan omdraaien of om sprookjes te zoeken waar men deze beeldvorming vermijdt.

- Er bestaan heel wat meer sprookjes dan wij in onze jeugdjaren leerden kennen. Hou je inspiratie dus niet beperkt tot de meest bekende, Westerse sprookjes en maak kennis met nieuwe spannende verhalen vanuit de hele wereld. Heel erg ver hoef je het niet te zoeken, de kinderen en ouders in je opvang kunnen je assortiment aan sprookjes en verhalen ongetwijfeld uitbreiden.

Luister naar hun favoriete sprookjes en dankzij de diversiteit in je publiek verzamel je in een mum van tijd een waardevolle schat aan diverse sprookjes.

- Dit brengt ons meteen bij de betrokkenheid van ouders, teamleden en buurt bij dit wonderlijke thema voor de Week van de Buitenschoolse opvang. Op het eerste zicht denken we voornamelijk aan de magische wereld die we met dit thema kunnen creëren voor de kinderen. In deze map bieden we jullie heel wat inspiratie. Ongetwijfeld gaat jullie creatieve brein meteen aan het rollen en heb je al honderden spannende ideeën voor activiteiten met de kinderen.

Het blijft telkens een boeiend aandachtspunt om ook ouders en de buurt hierbij te betrekken en een rol te geven in het thema. De meest evidente voorbeelden zijn een voorleesmoment waar ouders, oma's en opa's, hun eigen lievelingssprookjes komen vertellen, een activiteit waarbij buurtorganisaties of gewoon de burens betrokken worden. Laat het voor iedereen een uitdaging zijn om telkens opnieuw te bedenken hoe we ouders, andere teamleden en buurt kunnen betrekken bij de activiteiten in de opvang.

3 En ze leefden nog lang en gelukkig...

Sprookjes zijn oude volksverhalen die vroeger werden doorverteld van de ene persoon naar de andere en die men op een bepaald moment heeft neergeschreven.

In sprookjesland kan alles. Er zijn sprekende dieren, dwergen die vanalles meemaken, prinsessen die uit een 100-jarige slaap gekust worden, ... In veel sprookjes zitten elementen van magie en fantasie. En als je een sprookje goed leest, kan je de verborgen levenslessen ontdekken die in elk sprookje verstopt zijn.

Er zijn verschillende soorten sprookjes: diersprookjes of fabels, toversprookjes of wondersprookjes, religieuze sprookjes, realistische sprookjes, grappige sprookjes, schriksprookjes, bruidverwervingssprookjes, enzovoort. De toversprookjes zijn de sprookjes die we het beste kennen. In deze avonturensprookjes komen we allerlei magische of wonderbaarlijke elementen tegen, denk maar aan de prins die in een kikker verandert of Aladin die wensen mag doen.

Hoewel er heel veel verschillende sprookjes bestaan, hebben zij enkele gemeenschappelijke kenmerken. Elk sprookje speelt zich af in een natuurlijke omgeving in 'een land hier ver vandaan'. De sprookjes gaan vaak over het bestrijden van het kwade, het slechte, het lelijke door de goeden, de helden. De helden komen tijdens hun avonturen bovennatuurlijke tegenstanders tegen (tovenaars, reuzen, draken, heksen, ...) en moeten om hen te verslaan list en bedrog gebruiken. Zij roepen hiervoor vaak de hulp in van tovervoorwerpen of van dierhelpers. Spannend voor die kleine luisteraartjes...

Dit was echter in de oorspronkelijke versies niet altijd zo geschikt voor de kleine luisteraartjes.... Zo eindigt het oorspronkelijke sprookje van Roodkapje met de volgende zin: "En toen at de wolf ook Roodkapje op. Einde."

Sprookjes zijn al heel erg oud. Wat de gebroeders Grimm in het begin van de negentiende eeuw op papier zetten was al van generatie op generatie doorverteld en aangepast. Zo zouden de stiefmoeders in de sprookjes van Grimm (Sneeuwwitje, Assepoester, ...) oorspronkelijk gewoon de echte moeders geweest zijn... Door de jaren heen werden sprookjes steeds kindvriendelijker.

Sprookjes hebben tegenwoordig gelukkig altijd een happy end, want al de prinsessen, prinses en goede zielen leven altijd 'nog lang en gelukkig'. OEF!

3.1 Bekende en minder bekende sprookjes

Assepoester

De kikkerkoning

Aladdin en de wonderlamp **De wolf en de zeven geitjes**

De prinses op de erwt

Tafeltje dek je, ezeltje strek je

Abina en de python

Doornroosje

Vrouw Holle

De toverfles

Rapunzel

Het meisje met de zwavelstokjes

Het dappere tinnen soldaatje

Hans en Grietje

Anansi en de zilveren bal

Repelsteeltje

Roodkapje

De rode schoentjes

Sneeuwwitje

De Chinese nachtegaal

Ali baba en de veertig rovers

Peter en de wolf

De nieuwe kleren van de keizer

Het lelijke eendje

Klaas vaak

Blauwbaard

Koning lijsterbaard

De gelaarsde kat

De toverratel

Klein duimpje

Belle en het beest

De wolf en de drie biggetjes

De tondeldoos

De kleine zeemeermin

Zwaan kleef aan

3.2 Leuke weetjes over sprookjes

- Het getal 7 komt vaak voor in sprookjes: 7 dwergen, de 7-koppige draak, 7 geiten, 7-mijlslaarzen, Dit getal wordt ook beschouwd als het heilige getal, het getal van voltooiing, na 7 dagen is de week vol.
- In het Engels en het Frans heet een sprookje 'feeënverhaal'. (Engels: Fairy Tale, Frans: Conte de fées.)
- In het oorspronkelijke verhaal van Sneeuwwitje en de 7 dwergen sterft de moeder doordat ze van Sneeuwwitje in het vuur verwarmde ijzeren schoentjes moet dragen. Ze moet net zo lang dansen, tot ze dood neervalt.
- Vroeger werden sprookjes vaak gebruikt als waarschuwingsverhalen om kinderen bang te maken (voor bijvoorbeeld wolven).
- In het originele verhaal van de broeders Grimm over de Kikkerprins veranderde de kikker in een prins doordat de prinses hem tegen een muur gooide uit afgrijzen en niet doordat zij hem kustte.
- Koningin Fabiola schreef ook sprookjes. Het bekendste voorbeeld hiervan is 'De dansende waterlelies'. Dat kan je trouwens ook zien in de Efteling.
- De bekendste westerse sprookjesbundels zijn die van de broers Grimm, Hans Christian Andersen en Charles Perrault; maar ook in andere culturen zijn er veel sprookjes overgeleverd.

3.3 Tips voor het voorlezen van sprookjes en andere verhalen

Sprookjes werden vroeger doorverteld van de ene naar de andere persoon, van oma naar kleindochter, stadsverteller naar marktpubliek, vader naar zoon, ... zodat hun boodschap en hun verhaal bleef voortbestaan. Gelukkig hebben enkele wijze mannen (of misschien ook wel vrouwen?) die mondelinge sprookjes gebundeld en heuse sprookjesboeken geschreven. Zo kunnen wij vandaag deze verhalen verder voorlezen aan onze kinderen. En welke plaats is daar beter geschikt voor dan de buitenschoolse kinderopvang?

Daarom bundelen we graag enkele tips om het voorlezen van deze mooie, spannende of grappige sprookjes zo plezierig mogelijk te maken.

Voorbereiding en introductie voor kinderen

- Laat het voorleesplezier al beginnen voordat het boek open gaat; door op een gezellig plekje te gaan zitten (eventueel al ingekleed in het thema van het verhaal).
- Introduceer het boek liefst in kleinere groepjes.
- Zorg ervoor dat alle kinderen het boek en de eventuele platen goed kunnen zien.
- Maak een overgang naar de titel van het boek en praat over de voorkant. Bedenk samen waar het boek over zou kunnen gaan.
- Zoek relevante knuffels, poppen, materialen om het verhaal tot leven te brengen.

Manier van vertellen en voorlezen

- Lees langzaam, articuleer goed, kijk de kinderen regelmatig aan om hen betrokken te houden bij het boek.
- Lees aantrekkelijk voor door stemgebruik: wisseling in volume (hard/zacht), tempo (vlug/langzaam), klemtoon en intonatie.
- Gebruik je eigen stem, probeer geen toneel te spelen, het gaat niet om leuke stemmetjes of grote gebaren, maar om boeiend voorlezen.
- Maak ook gebruik van non-verbaal gedrag: gezichtsuitdrukkingen en gebarentaal.
- Geef de kinderen gelegenheid om te reageren op het verhaal.
- Laat af en toe bewust stiltes vallen om ruimte te geven aan reacties.
- Stel open vragen: wie, wat en waar; maak de vragen steeds moeilijker.
- Vraag op spannende momenten hoe het verhaal verder zou kunnen gaan.

Na het voorlezen

- Vat na het voorlezen de belangrijkste elementen van het verhaal samen.
- Laat de kinderen het verhaal navertellen.
- Leg zo mogelijk een link naar vergelijkbare ervaringen en gebeurtenissen uit het leven van de kinderen.
- Bedenk samen met de kinderen wat de levensles/moraal van dit verhaal kan zijn.

4 Inspiratie voor sprookjesachtige en betoverende activiteiten met kinderen

4.1 Luisterprikkel

- Voorlezen

Wie herkent het niet? Je zet je in de opvang in een hoekje en je neemt een groot prentenboek. Vijf tellen later is je schoot te klein voor de 3 kinderen die er plaats willen nemen en hangt er nog een vierde over je schouder om ook mee te kijken en te luisteren. Kinderen houden ervan om voorgelezen te worden.

Wanneer je een leuk sprookje uitkiest en bovenstaande tips toepast, wordt het gegarandeerd een gezellig moment!

Je kan in de bibliotheek op zoek gaan naar een dik sprookjesboek of via www.google.be een titel opzoeken die je vindt onder punt 3.1.

Op deze site staan alvast vele sprookjes neergeschreven:

<http://www.beleven.org/verhalen/top100/>

Beperk je niet tot de meeste bekende, Westerse sprookjes, maar ga op zoek naar sprookjes uit de hele wereld. Ongetwijfeld kunnen de kinderen en ouders in de opvang je hiermee helpen.

Als je liever niet zelf voorleest, graaf dan eens in je oude platendoos of cassettebak, je vindt er ongetwijfeld nog sprookjes en verhalen in terug! Er worden ook heel wat sprookjes en vertelsels opgenomen op CD of CD-rom. In de bibliotheek kan je - naast sprookjesboeken - heel wat sprookjes en vertelsels op CD ontlend. Denk maar aan de verhaaltjes van Roald Dahl, Toon Tellegen, enzovoort.

Heel hip is om voorgelezen sprookjes te downloaden van diverse websites.

Voorbeelden zijn:

- <http://voorlezen.denjobi.com/>

- Lekturama's luistersprookjes:

<http://www.youtube.com/playlist?list=PLi9OlbdEXhOxh8ZujXoIGiK6gkIYw2O->

- Ook op Spotify kan je veel liedjes, maar ook luistersprookjes terugvinden. Spotify is een digitale muziekservice die je gratis toegang geeft tot miljoenen nummers.

<https://www.spotify.com/be/>

Er zijn heel veel sprookjesboeken geschreven. Misschien zijn ze wel terug te vinden in jouw boekenkast of op je zolder. Ga anders eens een kijkje nemen in de plaatselijke bibliotheek of zoek op internet naar verhalen.

Alvast enkele websites ter inspiratie:

<http://boekenzoeker.org/zero/page.aspx?q=boeken&takid=233>

<http://boekenzoeker.org/acht/page.aspx?q=boeken&takid=131&bladid=130>

Tip: Na het voorlezen kan je een verteltafel maken, waarbij de kinderen het verhaal kunnen naspelen. Kopieer hiervoor de pagina's op losse, gelamineerde kaartjes. Bekijk samen de goede en logische volgorde.

Ook altijd leuk: vertel aan de hand van een boek een overbekend verhaal, bv Sneeuwwitje. Als je goed aan het vertellen bent verander je plots een detail. Bv: je ziet op de prent Sneeuwwitje een taart bakken maar je vertelt: "Sneeuwwitje maakt lekkere hamburgers".

Meteen zal je reactie krijgen van de kinderen. Ze verbeteren je of gaan zelf mee in de nieuwe fantasie.

- **Kamishibai**

Je kan je verhaal ook vertellen met behulp van een Kamishibai-kastje. De Kamishibai is een Japanse vertelvorm. Het betekent theater van papier. Er wordt een kastje bij gebruikt, dat je het best kan vergelijken met een poppentheater. In dit theatertje passen tekeningen op A3-formaat. Elke tekening geeft een scène van een verhaal weer. De verteller verschuift de prenten zoals in een trage tekenfilm en vertelt ondertussen het verhaal, dat achteraan op de prenten te lezen staat.

Je kan de prenten zelf maken (uitvergroten uit boeken of zelf tekenen) of je kan de kinderen aan het werk zetten en hen zelf een kamishibaisprookje laten maken. De kamishibaikasten zijn in verschillende bibliotheken te ontlennen of je kan een handige collega of ouder er zelf een laten maken.

Voor meer info: http://www.steunpuntgok.be/downloads/goktip_kamishibai.pdf

4.2 Expressieve prikkels

Sprookjes lenen zich uitermate om kinderen expressief te laten zijn, zich te laten uiten, zich te tonen. Laat de sprookjes de basis zijn van een verkleedpartijtje, een toneelvoorstelling, een goochelshow, een poppenkastverhaal, een musical of een schimmenspel. Wie zorgt voor de popcorn? Wie zet de stoelen klaar? Wie maakt de inkomticketjes? Kom, we beginnen eraan!

- **Toneel**

Zoek in je opvang de echte showbeesten, de toneelspelers op, maar probeer ook eens de kinderen met plankenkoorts te stimuleren. Veel sprookjes zijn zeer geschikt om na te spelen. Je kan de materialen aanbieden, een podium ineensteken en dan de kinderen vrij het verhaal laten nadoen of je kan het meer begeleiden.

Een leuke manier om toneel te spelen met de kleinste kinderen is om het sprookje letterlijk voor te lezen en de kinderen elk een personage te laten uitbeelden (zonder tekst). De grotere kinderen vinden het meestal wel leuk om als personage ook wat (of veel) tekst te hebben.

Tip: je kan met de begeleidingsploeg het begin spelen van een zelf verzonnen of bekend sprookje en dan de kinderen verschillende aflopen laten bedenken en spelen. Spotlight aan en actie!

Tip: Je kan de kinderen in groepen opdelen en elk een deel van het verhaal laten uitbeelden. Samen voeren jullie dan het ganse sprookje op.

Tip: je kan van elke scene een foto trekken en zo zelf een fotosprookje maken.

- **Muziek/Musical**

Vroeger zongen we al uit volle borst 'Zeg roodkapje waar ga je heen, zo alleen, zo alleen...', tegenwoordig zingen de paddenstoelen uit de Efteling en heeft Studio 100 gezorgd voor echte sprookjesmusicals. De liedjes uit deze sprookjesmusicals zijn ook op internet te vinden: <http://www.studio100tv.be/videoclips/sprookjes>

Een zangstonde gebaseerd op je net voorgelezen sprookje of meezingen met die videoclips, wordt gegarandeerd een succesnummer.

Misschien kunnen de kinderen zelf een liedjestekst schrijven die te maken heeft met het net gehoorde verhaal en een optreden geven met hun zelfgemaakt orkest? Misschien knutselen ze wel een hele musical in elkaar. De ouders zullen in elk geval graag komen kijken!

Tip: de Efteling heeft haar liedjes ook op CD's verzameld (deze zijn ook terug te vinden op Spotify).

- **Poppenkast**

Al jaren een succesnummer in veel opvanginitiatieven is de poppenkast. Speel eens een sprookje na. De poppenkastpoppen van Roodkapje en de wolf of Klaas Vaak liggen misschien nog ergens in een hoekje. Maar je kan de benodigde poppen uit je sprookjesverhaal ook zelf maken uit vilt, papier of met een oude sok. Wedden dat als je de poppenkast laat staan, de kinderen de rest van de dag je verhaal naspelen of zelf nieuwe sprookjes verzinnen?

- **Schimmenspel**

Een speciaal soort van poppenspel is het schimmenspel. Schimmenspel is het spelen met schaduwen. Span een laken in een deurgat, laat de kinderen hun favoriete sprookjesfiguren uitknippen, verzin samen een verhaal, zet er een spot achter, roep publiek samen (Krijgen de ouders ook een uitnodiging?) en je bent vertrokken.

En als je veel plaats hebt en grote doeken, kunnen de kinderen zelfs zelf de schaduwen spelen..

Roodkapje ter inspiratie: <http://www.youtube.com/watch?v=LwRsX7gWoJM>

- **Goochelshow**

Het thema Hokus Sprookus doet niet enkel denken aan (tover)sprookjes, maar ook aan magie, hocus pocus, tovenaren, witte duiven uit hoge hoeden, etc. Ideaal motief om je zwarte cape en je beste tovertrucs uit de kast te halen. Tover eens een paar kinderen om in een kikker, doe eens een geheimzinnige kaarttruc, laat eens een kleurplaat verdwijnen of, simsalabim, tover eens een centje van achter iemands oor uit. Kunnen de kinderen dat ook?

P.S. gelieve geen kinderen weg te toveren.. daar kunnen de ouders niet zo mee lachen ;-)

Wil je je toverkunsten nog een beetje bijschaven om de kinderen te imponeren?

Ga eens kijken op: http://www.goochel-trucs.nl/contents/nl/d2_online-trucs.html of <http://lerengoochelen.close-up-magie.be/goocheltrucs-leren>

- **Rijmen**

Verhalen krijgen een extra dimensie als ze rijmen. Het brengt een bepaald ritme aan het verhaal en kinderen zijn er dol op!

Via <http://www.beleven.org/verhalen/lijsten/soorten.php?soort=Rijm> kan je een heleboel bekende sprookjes in rijmvorm terugvinden.

Of ga met de kinderen aan de slag en schrijf bekende of nieuwe sprookjes in rijmvorm!

Voor de oudere kinderen kunnen sprookjes in rijmvorm ook een bijkomende toets van humor geven. We denken hierbij aan de gruwelijke rijmen van Roald Dahl, die op grappige wijze enkele sprookjes herschrijft in rijmvorm. Zeker een aanrader!
Het boekje *Voor jou* waarvan sprake in punt 2 is ook in rijmvorm:

*Er woonde eens, in Woudrichem, een ridder zonder moed.
Een ridder die niet durfde wat een echte ridder doet ...*

4.3 Buitenspelprikkels

- **Sprookjeswandeling**

Ook buiten is een ideale plek om sprookjes te vertellen. Zoek eens een plaatsje onder een boom en nestel je in het gras met alle kinderen rond je of maak een heuse sprookjeswandeling. Je kan zo een wandeling op verschillende manieren opvatten. Laat vooral je eigen creativiteit spreken!

Toch enkele suggesties:

- Kopieer een sprookje en knip het in stukjes, stippel een tocht uit en plak langs de route telkens een volgend stukje van het verhaal. Wie het volgend stukje vindt, mag het voorlezen. Als de hele tocht is afgelegd, hebben de kinderen het hele verhaal gehoord.
- Gebruik heel je buitenruimte. Laat collega's zich verkleden in verschillende sprookjesfiguren en laat ze plaatsnemen in de buitenruimte (bv. de heks van Hans en Grietje in het tuinhuis, de wolf van roodkapje achter een struik, Anansi de spin in de buurt van een spinnenweb, ...). De collega's hebben elk hun verhaaltje bij en vertellen deze als de kinderen langskomen. Je kan de kinderen ofwel vrij laten rondlopen in de tuin en op zoek laten gaan naar de verklede collega's, ofwel ga je met de hele groep volgens een bepaalde route.
- Stippel een tocht uit en hang onderweg mogelijke sprookjesfiguren (bv in karton of poppenkastpoppen) uit. Begin je verhaal met een lege poppenkast of leeg decor. Zeg de kinderen dat ze op zoek moeten gaan naar de sprookjesfiguren want dat er zonder hen geen verhaal kan zijn. De kinderen die de figuren onderweg vinden mogen ze terug meenemen. Terug in de opvang kunnen de kinderen een sprookjesverhaal verzinnen of naspelen met de gevonden figuren of kan je zelf het verhaal vertellen.

Tip: Je kan de weg op verschillende manieren vorm geven. De kinderen kunnen misschien de kruimels volgen die Hans en Grietje hebben achtergelaten? Wie weet komen ze op het einde dan wel een peperkoekenhuisje tegen?

Tip: Dit kan je ook grootser opvatten. Zou het geen leuke ouderactiviteit kunnen zijn in jouw opvang? Je kan bijvoorbeeld een soort kaarsjestocht organiseren waarbij de kinderen samen met hun ouders een bepaalde route volgen en de begeleiding op verschillende plaatsen van die route een deel van een sprookje voorleest, naspeelt of uitbeeldt. Misschien zijn er zelfs enkele van de kinderen die mee toneel willen spelen...

- **Bosspel**

Veel sprookjes spelen zich af in de natuur en vaak in een bosrijke omgeving. Dit is dus het ideale thema om het bos in te trekken met de kinderen. Peperkoekenhuisen of kastelen nabouwen met natuurlijke materialen, kabouters zoeken onder de paddenstoelen, draken en wolven verslaan met zelfgemaakte pijlen en bogen, kikkers nadoen in het hoge gras, ... Er zijn vast nog veel andere opdrachten te verzinnen...

- **Eén tegen allen**

Bij één tegen allen daagt de begeleiding de kinderen uit. Als de kinderen erin slagen alle opdrachten binnen een bepaalde tijdspanne uit te voeren, dan zal de begeleiding een tegenprestatie doen of volgt er een beloning voor alle kinderen.

Mogelijke opdrachten zijn:

- maak een piratenvlag
- geef bij elke letter van het alfabet een sprookjesfiguur
- drink met de hele groep een liter 'vampierenbloed' op
- vertel het verhaaltje van de kleine zeemeermin, zonder de woorden prins, heks en toverdrank te gebruiken
- vind 3 verschillende levende dieren
- maak pijl en boog en raak hiermee een doel
- de hele groep moet samen minstens één minuut stil zijn (als één iemand een geluid maakt, moet heel de groep opnieuw beginnen)
- ...

Tip: Je kan ook opdrachten verzinnen waarbij je de hulp van de ouders nodig hebt.

- **Daguitstap**

Trek het thema van 'Hokus Sprookus!' nog een beetje langer door en plan hier rond een uitstap in de herfstvakantie. Ontdek een sprookjesbos, een kasteel, een museum...

- **Korte buitenspelletjes**

- **Kleinduimpjesrace:** voorzie 2 paar grote regenlaarzen en laat de kinderen in 2 groepen tegen elkaar om ter snelst een parcours afleggen.

- **De gouden bal:** Spuit een bal goud. Het kind die de bal eerst vast heeft mag een sprookje zeggen en de bal gooien naar een andere kind uit de kring. De volgende kinderen die de bal vangen benoemen een element uit dat sprookje. Bv. de prinses op de erwt: matrassen – erwt – regen – prins – nat – wakker blijven – gevoelige huid - .. Als de inspiratie op is mag het volgend sprookje genoemd worden. P.S.: de gouden bal kan ook gebruikt worden om ermee op de parachute te spelen.

- **Alle vogels vliegen:** Vertel iets uit een sprookje. Iets wat waar is, of iets wat grote onzin is. Wanneer je iets vertelt wat waar is (Sneeuwwitje lag in een glazen kist), gaan de kinderen staan en mogen ze vliegen. Wanneer je onzin vertelt (Sneeuwwitje had 10 dwergen), blijven de kinderen zitten.

- **Wolf en de 7 geitjes – verstopspel:** Stuur één kind - de wolf - even naar een andere plaats. Laat alle kinderen zich vervolgens verstoppen. De wolf komt binnen en gaat de geitjes zoeken. Wanneer de wolf een geitje ziet, tikt hij dat kind zachtjes aan. Dat kind komt vervolgens rustig tevoorschijn en gaat aan de kant zitten. Als alle kinderen gevonden zijn, wordt een nieuwe wolf gekozen.

- **Doornroosje – standbeelden:** De kinderen bewegen vrij door de buitenruimte. Ze mogen lopen, kruipen, springen, met de armen bewegen enz. Er speelt rustige, instrumentale muziek. Eén kind is Doornroosje. Dit kind mag bij de cd-speler staan. Als Doornroosje zich prikt aan het spinnenwiel dan stopt de muziek en valt iedereen in slaap, d.w.z. iedereen staat meteen stil in de houding waarin hij op dat moment stond/zat. Nu mag Doornroosje één kind beschrijven hoe hij/zij staat: bijv. dit kind heeft de armen omhoog en staat op één been. Kunnen de andere kinderen - zonder te bewegen! - raden wie dit is?

- **Sneeuwwitje – spiegelen:** Spiegeltje, spiegeltje aan de wand, wie is de mooiste van het land?

De kinderen staan in tweetallen, tegenover elkaar. Draai instrumentale muziek. Eén kind danst, de ander doet hem/haar precies na. Nog leuker wordt het als je linten van crêpepapier gebruikt.

- **Bezemsteelrace:** maak met een lange tak, wat twijgjes en touw een bezem. Zet buiten een parcours uit waarin de kinderen moeten zigzaggen en klimmen, terwijl ze met een paar tegelijk op één bezem zitten (de kleine groepjes kinderen moeten allemaal de bezem blijven vasthouden en mogen hem niet loslaten, ondanks de obstakels).

4.4 Creatieve prikkels

• Sprookjeshoek

Om echt in de sprookjessfeer te komen, kan je een sprookjes(vertel)hoek bouwen in de kinderopvang. Kiezen jullie voor de oosterse Aladin-sfeer, een zeemeerminnengrot, een keizerlijk kasteel of een echt sprookjesbos? Het maakt niet uit, zolang het maar gezellig is en de kinderen uitnodigt zich te verdiepen in de sprookjesverhalen. Laat de kinderen zelf mee voor de inkleding zorgen. Misschien zijn er ook ouders die thuis nog leuke attributen hebben liggen? Zo krijgt de sprookjeshoek (of misschien wel een hele sprookjeskamer) vorm gedurende de week.

• Knutselen

Eén tip: Zie het groots!

Mogelijke knutselideetjes (maar laat vooral je eigen fantasie de vrije loop):

- Werk samen met alle kinderen aan een zwevend tapijt.
- Bouw kastelen met grote kartonnen dozen en echte kantelen en ophaalbruggen. Waar zit de prinses verstopt?
- Maak pijlen en bogen uit natuurlijke materialen. En waan je een echte schutter.
- Maak een grote draak uit ijzerdraad en papier-maché. De ouders zullen verschieten als die hen in de inkomhal begroet!
- Knutsel tinnen soldaatjes uit uitgewassen blikken.
- Maak 40 verschillende rovers uit ijzerdraad.
- Vlecht allemaal samen rapunzels vlecht zo lang en stevig dat je ermee kan touwtrekken.
- Naai de gekste kleren van de keizer.
- Maak van schoendozen sprookjesdozen of schimmentheaters of minikamishibaikasten ...
- Laat kinderen zelf een sprookjesboek schrijven/tekenen/schilderen.
- ...

• Koken met kinderen

Menu van de week:

- Voorgerecht: een lekker heksensoepje met sprinkhaanpoten en spinnenkopjes (oftewel vermicelli en soepballetjes)
- Hoofdgerecht: Peperkoekenhuizen met broodkruimddressing op een bedje van zevenmijlslaarskruid
- Nagerecht: Sneeuwvitjes pomme d'amour

En als kers op de taart een peperkoeken huisje, versierd met snoep! Knibbel, knabbel, knuisje, wie knabbelt er aan mijn huisje?

Trek je heksenhoed, euh kaboutermuts, euh slaapmuts, euh toverhoed, euh ik bedoel koksmuts, aan en begin er aan!

www.kooksprookjes.be

- **Creatief nadenken of filosoferen met kinderen**

In elk van de sprookjes zit een levensles/een moraal verscholen. Met kinderen het gesprek aangaan over die levensles, doet hen nadenken.

Om een stapje verder te gaan en met kinderen de beginselen van filosoferen op te zoeken, kan het boek *'Brieven aan Doornroosje'* van Toon Tellegen een grote inspiratiebron en hulp zijn (en dat helemaal in het thema!).

Het gaat niet over een held die vecht met draken, maar een aan zichzelf twijfelende prins op zoek naar een meisje die, wat hem betreft, niet eens hoeft te bestaan. Elke dag, voor een jaar lang, schrijft de prins een brief aan Doornroosje terwijl hij op reis is naar haar kasteel. In deze brieven twijfelt hij, heeft hij lief, stelt hij zich honderden keren voor hoe hij het meisje wakker kust, of dat ze er niet eens meer is. Het is vast aanleiding tot boeiende gesprekken met de oudste tieners. Wie durft?

- **Natuur en sprookjes**

In elk sprookje kan je een natuurelement terugvinden. Bij Sneeuwwitje zijn dit bijvoorbeeld appels en bij Pinocchio is hout een natuurvoorwerp. Laat dit een start zijn om samen dit element te ontdekken en er allerhande activiteiten rond te creëren.

Suzanne Wardenaar verzamelde bekende sprookjes zoals Assepoester, Drie kleine biggetjes, Duimelijntje, Holle bolle Gijs en bedacht er natuuractiviteiten bij voor kinderen van 4 tot 7 jaar. De activiteiten zijn gericht op zintuigelijke beleving, het stimuleren van sociale vaardigheden en het ontwikkelen van creativiteit.

<http://inhetsprookjesbos.swpbook.com/>

in de volgende link kan je een uitgewerkte activiteit op basis van het sprookje van het lelijke eendje terugvinden.

<http://www.inhetsprookjesbos.nl/Eendje.pdf>

4.5 Binnenspelprikkels

- **Verkiezing favoriete sprookje**

Hang in het begin van de week een groot bord of affiche uit. Laat de kinderen sprookjes opnoemen en zet ze op het bord. Kinderen kunnen via bolletjes (stickers) aanduiden welk sprookje ze het leukst vinden.

Op het einde van de week kan je dit herhalen en welk sprookje is nu het meest populair?

- **Sprookjeskwis**

Als er op het einde van de week verschillende sprookjes aan bod zijn gekomen, is het leuk te testen wat de kinderen er van onthouden hebben. Kwismaster Ali Baba en zijn 40 rovers hebben alvast wat mogelijke vragen verzonnen:

- Met welke zin begint een sprookje vaak?

A. Er was eens...

B. 100 jaar geleden...

C. In het begin...

- Wie zou de wolf graag opeten?

A. Hans en Grietje

B. de drie biggetjes

C. het lelijke eendje

- Wie werd er opgesloten in het peperkoekenhuisje?

A. Roodkapje

B. Sneeuwwitje

C. Hans en Grietje

- Wat had Roodkapje bij zich?

A. Een fiets

B. een rugzak

C. een mandje

- De wolf kon één geitje niet vinden. Waar zat dat geitje?

A. In de klok

B. onder de tafel

C. onder het bed

- Hoe heetten de laarzen van de reus van klein duimpje?

A. Zevenkilometerslaarzen

B. zevenmijlslaarzen

C. reuzenlaarzen

- Wat kreeg Sneeuwwitje van de heks?

A. Een lekkere appel

B. een vergiftigde appel

C. een halve appel

- In welk sprookje komt geen wolf voor?

A. Roodkapje

B. de gelaarsde kat

C. de drie biggetjes

- Hoe heet het mannetje dat goud kan spinnen?

A. Windekind

B. Goudhaartje

C. Repelsteeltje

- Hoe eindigt een sprookje meestal?

A. En ze waren heel blij...

B. en ze leefden nog lang en gelukkig

C. en hier eindigt het...

- **Memory/kwartet met sprookjeselementen**

Niets zo leuk als een ouderwets memoryspel. Maar toch is het nog net iets leuker als dat zelf gemaakt is! Maak een heel aantal vierkantjes van stevig papier of karton. Laat elk kind hierop bekende samenhangende elementen uit sprookjes tekenen: bvb. de wolf en een geitje, de rode schoentjes en een dansvloer, Belle en de roos of eender wat de kinderen zelf verzinnen. Leg alle duo's van de kinderen samen en overloop ze in groep. Schud ze vervolgens goed en leg ze in een memoryveld. Wie onthoudt er het best waar de duo's liggen?

Variatie: Als je per sprookje 4 elementen laat tekenen, dan kan je er ook een kwartet mee maken.

Tip: Zorg ervoor dat het materiaal dik genoeg is zodat het niet doorschijnt. Als je het vervolgens lamineert, kunnen de kinderen er nog lang mee spelen.

- **Times up (tieners)**

Laat een even aantal kinderen in een kring zitten. De kinderen vormen elk een duo met wie tegenover hem/haar zit. Eerst laat je de kinderen elk 3 sprookjesfiguren verzinnen en op 3 kaartjes schrijven. Vervolgens worden alle kaartjes samengenomen en begint het spel. Het spel bestaat uit 3 rondes, waarin de duo's zoveel mogelijk punten moeten verzamelen. In de eerste ronde krijgt kind 1 alle kaartjes en probeert binnen 1 minuut zoveel mogelijk kaartjes uit te leggen aan zijn/haar partner zonder de titel van het sprookje of de figuur die op het kaartje staat te benoemen. Bv: "Dit dier kan zwemmen, is niet mooi, wordt uitgelachen door de anderen, maar groeit uit tot een mooie zwaan -> het lelijke eendje." De kaartjes die goed geraden zijn door de partner mogen bijgehouden worden, dit telt voor 1 punt. Na die minuut gaat de kaartjesstapel door naar de volgende die hetzelfde doet. Ronde 1 is afgelopen als alle kaartjes geraden zijn. De punten worden per duo samengegeld. Ronde 2 maakt gebruik van dezelfde kaartjes. In deze ronde is het de bedoeling dat er slechts 1 woord gezegd wordt door kind 1 van het duo. Zijn/haar partner probeert op basis van dat ene woord de sprookjesfiguur op het kaartje te raden, ook weer in 1 minuut. Bv: "Zwaan -> het lelijke eendje." De kaartjes die geraden zijn worden opnieuw bijgehouden en als alle kaartjes op zijn, worden de kaartjes van de partners per duo samengegeld. In ronde 3 worden dezelfde kaartjes weer gebruikt. Deze keer mag het kind enkel gebaren maken om zijn/haar kaartje uit te leggen. Bv: zwemmen, vogelbeweging -> het lelijke eendje. Ook nu worden de kaartjes samengegeld per duo als alle kaartjes op zijn. De uiteindelijke winnaar is het duo dat over de 3 rondes de meeste punten heeft verzameld.

- **Korte binnenspelletjes**

- **Hans en Grietje – rijmen:** Knibbel, knabbel, knuisje, wie knabbelt daar aan mijn?

Verzin allerlei rijmpjes met knibbel, knabbel

De kinderen vullen het rijmwoord in.

Enkele ideeën:

Knibbel, knabbel, kokje, wie knabbelt daar aan mijn hokje?

Knibbel, knabbel, scheurtje, wie knabbelt daar aan mijn deurtje?

Knibbel, knabbel, spekje, wie knabbelt daar aan mijn hekje?

- **Het mandje van Roodkapje:** Vul een mandje met wat spullen. Dit kunnen de spullen uit het sprookje 'Roodkapje' zijn, maar het kunnen andere zaken zijn die aansluiten bij de leefwereld van de kinderen. Bekijk met de kinderen wat er in het mandje zit. Vervolgens leg je de spullen uit het mandje een bepaald aantal minuten op de grond. De kinderen mogen ernaar kijken. Dan gaan de spullen in het mandje met een theedoek erover heen. Wat zat er in het mandje?

Een variant hierop is 'wat is weg?'. De spullen uit het mandje liggen in de kring. De kinderen doen de ogen dicht en jij bedekt één voorwerp of haalt het weg. Wat is weg?

- **App:** Indien je in de opvang een tablet ter beschikking hebt voor de kinderen, is het mogelijk volgend spel van de Efteling te downloaden: <http://spel.sprookjesboom.com/>

5 Sprookjesachtige ouder- en buurtwerking

We vermeldden het al in de inleiding, het blijft een belangrijk aandachtspunt om ouders en/of burens te betrekken bij de activiteiten en de werking in de buitenschoolse kinderopvang. En we doen met plezier wat extra moeite om tijdens de Week van de Buitenschoolse Opvang niet alleen kinderen maar ook hun gezin te bereiken.

- **Vertellen en voorlezen**

Vraag aan ouders en/of burens om in de opvang sprookjes te komen vertellen of voorlezen. Kinderen zijn er dol op, je krijgt de kans om nieuwe, onbekende sprookjes te leren kennen en de ouders zijn blij dat ze deel kunnen uitmaken van een fijne activiteit. Dit kunnen sprookjes zijn die we kennen vanuit de dikke sprookjesboeken, maar ouders kunnen ook verhalen vertellen uit hun kindertijd die voor heel wat kinderen onbekend zijn. De diversiteit aan sprookjes vanuit alle hoeken van de wereld kan zo aan bod gebracht worden.

En wie niet graag zelf voorleest, kan ook sprookjes of verhalen meegeven. Die worden dan door iemand anders voorgelezen of gewoon uitgehangen.

- **Verkiezing meest populaire sprookje**

Hang op een zichtbare en toegankelijke plaats een bord of groot blad en voorzie diverse kleuren om te schrijven of tekenen. Vraag aan ouders en/of burens om tijdens de Week van de Buitenschoolse Opvang dit blad aan te vullen met titels of tekeningen van hun eigen favoriete sprookje. Op de koop toe kan je het einde van de week dan zien welk sprookje het populairste is!

- **Sprookjestocht voor kinderen en hun ouders**

Organiseer een sprookjestocht (in het donker?) waar kinderen hun ouders mee op pad nemen. Je kan dit uitwerken op 101 manieren (met een hapje en een drankje, met of zonder opdrachten, met verklede kinderen en ouders, met of zonder verhalen onderweg, enz.) maar zorg er vooral voor dat ouders zich welkom voelen om samen met de kinderen ondergedompeld te worden in de wondere wereld van verhalen en sprookjesfiguren.

Misschien is er wel een mama of papa die kan toveren...

Let op!

Het is belangrijk dat ouders vooraf op de hoogte gebracht worden van deze plannen met bv een affiche, zodat ze in hun planning en agenda tijd en ruimte kunnen maken voor deze leuke opdrachten.

Breng begrip op voor ouders die niet (kunnen) meedoen. Je kan ouders motiveren en prikkelen, maar niet verplichten. En maak er met de ouders die mee spelen een fijne boel van!

Leestips betreffende samenwerken met ouders:

- Vervae, V. Handboek Kinderopvang met sociale functie, Uitgeverij SWP.
- Brochure: Zin verlenen aan praktijk (DECET) (www.vbjk.be)
- Handleiding Buurtgerichte kinderopvang, VBJK, Gent 2004 (www.vbjk.be).
- Delfos, M. F. Kinderen, ouders en kinderopvang. Samen opvoeden in de driehoek, Uitgeverij SWP.
- <http://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector/werkinstrumenten/ouders/>
- <http://www.kindengezin.be/opvoeding/in-de-opvang/ouders-als-partners/>
- Demuynck, K. Handleiding: Ouderparticipatie, ook voor vaders! VBJK.
- Je hebt een heel dorp nodig om een kind op te voeden, CD-rom VBJK.

Leestips betreffende samenwerking in de buurt:

- Vervae, V. Handboek Kinderopvang met sociale functie, Uitgeverij SWP.
- Brochure: Zin verlenen aan praktijk (DECET) (www.vbjk.be)
- Handleiding Buurtgerichte kinderopvang, VBJK, Gent 2004 (www.vbjk.be).

En Toen kwam er een
varkentje met een lange snuit
en 't verhaaltje was uit.

6 Wedstrijd 'Hokus Sprookus!'

And the winner is...

We steken de alom bekende wedstrijd dit jaar in een nieuw jasje. Net zoals in de filmwereld reiken we de Oscars uit! In de sprookjeswereld is zijn dit gouden kabouters!

De opdracht:

Schrijf, teken, knutsel, speel, beeld uit ... kortom breng samen met de kinderen **en ouders** uit je buitenschoolse opvang een (oud of nieuw) sprookje.

De gouden kabouters:

We delen dit jaar geen prijzen per provincie uit, maar kiezen uit alle inzendingen er 5 die elk een van de gouden kabouter verdienen. Je kan dus meedingen voor alle gouden kabouters of je helemaal focussen op één van hen.

- Gouden kabouter voor het beste script
- Gouden kabouter voor de meest originele sprookje
- Gouden kabouter voor de meest stereotype-doorbrekende sprookje
- Gouden kabouter voor de uitvoering met de meest creatieve samenwerking met ouders en/of buurt
- Gouden kabouter voor het **ALLERALLERALLER**beste sprookje

De jury: Bruno Anderssen, Carina Grimm, Barbara van het beest, Geertrui met de zwavelstokjes, Kapitein Sanne en Tinderella.

Laat je inspireren door de ideeën in deze bundel, maar aarzel niet om zelf met een uitstekend, nieuw concept op de proppen te komen en onze jury van hun stoel te blazen!

Hoe neem je deel? Kies samen op welke wijze je jullie sprookje wil tonen. Ook hier kan je je eigen inspiratie de vrije loop laten!

Voor deelname zijn er zo goed als geen regels, behalve:

- per locatie kan je max. 1 concept inzenden,
- vermeld op de inzending de naam en gegevens van de voorziening en indien van toepassing ook de locatie.
- stuur ten laatste op vrijdag **7 november naar 3Wplus, t.a.v. Tinne De Keyser, Brusselsesteenweg 617, 1731 Zellik** of tinne.dekeyser@3wplus.be.

De winnaars worden eind november verkozen en via de regionale coördinator of koepelorganisatie op de hoogte gebracht. Zij krijgen een prijs die in het teken staat van 'Hokus Sprookus!'. Niet getreurd, ook de deelnemers die niet met een gouden kabouter het podium op mogen, krijgen een prijs.

Alle werkjes zullen (in de mate van het mogelijke) gedigitaliseerd worden en te zien zijn op www.bloggen.be/vlaamsplatform

7 Promotiemateriaal

7.1 De affiche

Via uw regionale coördinator of koepelorganisatie: gratis.

7.2 Vlaggen en spandoeken

Vlaggen en spandoeken (1,5m x 1,5m) zijn te koop voor 25 euro per stuk. Om vlaggen en/of spandoeken te bestellen, neem contact op met Ann Lobijn (ann.lobijn@vwsq.be) en vermeldt hierbij het aantal gewenste vlaggen en/of spandoeken, het leverings- en het facturatieadres. Er zijn bij het uitzenden van deze inspiratiemap nog enkele vlaggen en spandoeken voorhanden. Wie snel bestelt, is dan ook zeker dat de vlaggen en spandoeken de opvang nog bereiken voor het eind van de zomer en dus zeker wapperen in de wind op de Week van de Buitenschoolse Opvang.

Wanneer de huidige reserve is uitgeput, kunnen wij dat niet garanderen.

8 Contactpersonen: Leden Vlaams Platform Buitenschoolse Opvang

Vertegenwoordiger KAV

Elke Verdoodt, tel. 02 246 51 81

Vertegenwoordiger Landelijke Kinderopvang Stekelbees

Ellen Verpeet, tel. 0496 87 56 55

Vertegenwoordiger KOMMA

Dina Librecht, tel. 0473 36 42 93

Vertegenwoordiger PCBO

Irène Bosmans, tel. 011 30 59 40

Joyce Gielen, tel. 011 30 59 25

Vertegenwoordiger PPJ

Evelien Grefhorst, tel. 03/366.10.83

Bruno Van Wichelen, tel. 052 44 92 85

Vertegenwoordiger Vlaams Welzijnsverbond

Barbara Devos, tel. 02 507 01 42

Vertegenwoordiger VCOK

Ellie Kuipers, tel. 09 232 47 36

Vertegenwoordiger VVSG

Ann Lobijn, tel. 02 211 55 73

Vertegenwoordiger Vlaamse Gemeenschapscommissie

Ilse Verbeke, tel. 02 563.03.62

Vertegenwoordiger IGO

Carina Kenis, tel. 016 29 85 45

Vertegenwoordiger KIKO

Carine Breugelmans, tel. 014 71 11 10

Vertegenwoordiger 3Wplus

Tinne De Keyser, tel. 02 467 11 68

Vertegenwoordiger Dienst Welzijn en gezondheid, provincie Antwerpen

Geertrui Provinciael, tel. 03 240 56 01

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Flyer

Deze bijlage vind je in een afzonderlijk document, bijgevoegd bij deze inspiratiemap.

9.2 Bijlage 2: Tekenblad

Deze bijlage vind je in een afzonderlijk document, bijgevoegd bij deze inspiratiemap.

VEEL SUCCES !!